

N:o 21.

Ank. till Riksd. kansli den 27 februari 1896, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 17 kap. 10 § handelsbalken.

Frågan om begränsning till viss tid af den förmånsrätt, som i 17 kap. 10 § handelsbalken blifvit tillerkänd omyndigs fordran hos föräldrar eller förmyndare, har vid innevarande riksdag ånyo bragts å bane uti en inom Andra Kammaren, af herr *A. P. Gustafsson* väckt motion n:o 181, hvori föreslås, att Riksdagen antingen förnyar sin skrifvelse till Kongl. Maj:t af den 13 maj 1891 eller ock för sin del beslutar, att 17 kap. 10 § handelsbalken får följande lydelse:

Sedan tages omyndigs fordran hos föräldrar eller förmyndare ut.

Har den, som myndig blifvit, utan visadt laga förfall låtit sin fordran outsökt innestå längre tid än tre år sedan förmynderskapet upphört, vare han den förmånsrätt förlustig, som ofvan sagdt är.

Äro förmynderskap flera — — — — —

Till stöd för sitt förslag har motionären åberopat den behandling, som vid föregående riksdagar kommit förevarande fråga till del; och utskottet tillåter sig i anledning häraf att erinra om följande.

I anledning af en vid 1891 års riksdag afgifven motion, hvori föreslogs ett tillägg till 17 kap. 10 § handelsbalken af innehåll, att förmånsrätt, som der stadgades, icke skulle ega rum för längre tid än tre år från det myndling myndig blef, utan att laga förfall kunde styrkas, hemställde lagutskottet — som väl fann en inskränkning i afseende å tiden för fortvaron af ifrågavarande förmånsrätt i den allmänna kreditens

intresse vara af behof påkallad men tillika uppmärksammade, att berörda förmånsrätt kunde komma i fråga jemväl då förmynderskapet fortföre, men öfverflyttades till annan person, eller då förmynderskapet upphörde af annan anledning än den, att myndlingen blefve myndig — att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om utarbetande och framläggande af förslag till sådan lagbestämmelse, hvarigenom den i 17 kap. 10 § handelsbalken stadgade förmånsrätt för omyndigs fordran begränsades till viss tid, efter det förmynderskapet upphört. Denna hemställan bifölls af båda kamrarne.

I anledning af den Riksdagens skrifvelse, som sålunda afläts till Kongl. Maj:t, framlade Kongl. Maj:t, som fann sig icke böra biträda Riksdagens i skrifvelsen uttalade mening, för 1893 års Riksdag förslag om följande ändrade lydelse af ifrågavarande lagrum:

»Sedan tages omyndigs fordran hos föräldrar eller förmyndare ut. Äro förmynderskap flera, ege de omyndige sig emellan lika rätt. Har den, som myndig blifvit, låtit sin fordran innestå längre tid än tre år sedan den genom godkänd eller oklandrad redogörelse eller genom laga kraft egande dom blifvit bestämd, upphöre den förmånsrätt, som nu sagd är. Lag samma vare, der ej tillträdande förmyndare eller målsman, inom lika tid, utsökt den omyndiges fordran hos den, som förut förmyndare varit.»

Lagutskottet vid 1893 års riksdag afstyrkte emellertid förslaget och anförde till stöd derför följande:

»Den företrädesrätt vid konkurs, som enligt nu gällande lag tillkommer myndling under förmyndareskapet, bör enligt utskottets åsigt följa honom i hans fordringsrätt endast så lång tid, efter det förmynderskapet upphört, som skäligen kan vara erforderlig för medlens uttagande hos den förre förmyndaren. Enligt hvad här ofvan blifvit antydt, måste det nemligen anses såsom ej väl öfverensstämmande med de öfrige borgenärernas rätt, att den myndigblifne eller den omyndiges nye målsman, ehuru han är fullkomligt berättigad att af förre förmyndaren utkräfva de hos denne innestående medlen och sjelf är i besittning af alla de egenskaper, som göra det för honom möjligt att iakttaga sin rätt, skall, sedan han en längre tid låtit dem stå inne, och derigenom tydligen byggt sin rätt på blott personlig tillit till förre förmyndaren, få emot andra personer begagna sig af det företräde, som tillerkänts den omyndige just på grund af hans omyndighetstillstånd. Frågan gäller således endast det sätt, på hvilket en begränsning af förmånsrättens fortvaro står att ernå. Riksdagen har i sin ofvan omförmälda skrifvelse för vinnande af en sådan begränsning

anvisat den utväg, att gränsen för förmånsrättens fortvaro bestämmes till viss tid, räknad från förmyndarskapets upphörande. Kongl. Maj:ts förslag har emellertid sökt uppnå det åsyftade målet på ett annat sätt genom föreskriften, att tidsfristen skall räknas från det den omyndiges fordran genom godkänd eller oklandrad redogörelse eller genom laga kraftegende dom blifvit bestämd. På sätt högsta domstolen vid granskningen af det inom justitiedepartementet i ämnet uppgjorda förslag, hvilket öfverensstämmer med det nu föreliggande, anmärkt, anser utskottet, att den åtskilnad i fråga om förmånsrätten, hvilken skulle blifva beroende deraf, huruvida förmyndareredogörelse aflemnats eller icke, saknar inre berättigande och gifver lätteligen anledning till betydande praktiska olägenheter. Med hänsyn till hvad utskottet härofvan anfört till stöd för en begränsning af förmånsrättens fortvaro, måste det, från nämnda synpunkt sedt, anses vara fullkomligt utan betydelse, huruvida förmyndareredogörelse aflemnats eller icke. Men, enligt det nu framlagda förslaget, skulle, om redogörelse afgifves, förmånsrätten upphöra efter viss tid; om åter redogörelse ej afgifves, inträder samma förhållande som enligt nu tillämpad praxis, det vill säga, att förmånsrätten följer med fordringen huru länge som helst efter förmyndarskapets upphörande. Men häraf blifver åter en följd, såsom i högsta domstolen jemväl anmärkts, att det kommer att ligga i vederbörandes egen magt att undandraga sig tillämpligheten af lagstadgandet. Dertill fordras blott, att den redovisningsskyldige efter uttrycklig eller tyst öfverenskommelse med den, som har att fordra redovisning, underlåter att afgifva sådan, och så länge detta förhållande fortfar, är derigenom all verkau af lagbestämmelsen tillintetgjord. Har redovisning verkligen aflemnats, kan fordringsegaren utan synnerlig svårighet genom fördöljande af detta förhållande bevara den förmånsrätt, han borde vara förlustig. Utan tvifvel skulle stadgandet ofta nog gifva anledning till tvist, huruvida vederbörlig föremyndareredogörelse afgifvits eller icke, och om tiden när den aflemnats.»

Denna utskottets hemställan blef af båda kamrarne bifallen.

Utskottet, som till föreliggande fråga intager samma ståndpunkt, som den, hvilken häfdats af 1891 och 1893 årens lagutskott, får följaktligen hemställa,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan lagbestämelse, hvarigenom den i 17 kap. 10 § handelsbalken stadgade förmånsrätt för omyndigs fordran begränsas till viss tid, efter det förmynderskapet upphört.

Stockholm den 27 februari 1896.

På lagutskottets vägnar:

E. VON KRUSENSTJERNA.
